

De Kracht van **Naoberschap**

Voorwoord

Beste initiatiefnemer/ dorpsondersteuner/ vrijwilliger binnen een dorpsbelang

Wat mooi dat u de Impact Box wilt gaan gebruiken! Gemeente Midden Drenthe vindt dorpsinitiatieven op het gebied van zorg en welzijn belangrijk. Gemeente Midden Drenthe kent een breed verenigingsleven en er zijn veel sportvoorzieningen. In de dorpen en buurten bruist het van activiteiten. Mensen zien naar elkaar om. Voor, tijdens en na Corona. Dat is van grote invloed op de leefbaarheid in onze gemeente. Onze inwoners zorgen voor elkaar en vinden dat vaak heel gewoon. De gezamenlijke maaltijd of de koffieochtend in het dorps huis wordt georganiseerd voor de gezelligheid en misschien de laatste nieuwtjes.

Dat eenzaamheid wordt voorkomen of dat problemen op tijd opgemerkt worden is niet de aanleiding, maar het is wel het effect van de activiteiten. De impact van onze rijke sociale en lokale samenleving wordt in veel gevallen onderschat. Maar die is wel belangrijk. Om het verhaal te kunnen vertellen en het belang van de activiteiten nog beter te kunnen onderbouwen. Daarom heeft de gemeente Midden-Drenthe aan de Hanzehogeschool, lectoraat Duurzaam Financieel Management, gevraagd een Impactmeter te ontwikkelen. Waarmee dorpen en buurten de impact van hun activiteiten zichtbaar kunnen maken. Voor hun eigen buurt- en dorpsgenoten. Voor hun nieuwsbrief of eventueel voor hun jaarverslag. Maar misschien ook bij het aanvragen van subsidies of het benaderen van fondsen. Deze impactmeter is een hulpmiddel dat we vrijblijvend aanbieden.

De impactmeter is ontwikkeld samen met initiatiefnemers uit Witteveen, Hooghalen, Annie Londo in Westerbork en Welzijnswerk Midden-Drenthe. Ik wil hen van harte bedanken voor de inzet, de tijd en de denkkracht om van deze impactmeter een goed instrument te maken.

We hopen dat jullie hem in jullie voordeel kunnen benutten!

Veel succes met jullie activiteiten!

Dennis Bouwman, wethouder Gemeente Midden Drenthe

De Kracht van **Naoberschap**

De Kracht van Naoberschap

Inhoud en leeswijzer

Wat is het doel van deze Impact Box?

Het effect van initiatieven op het gebied van leefbaarheid, zorg en welzijn zichtbaar maken voor dorpen in Midden-Drenthe. Dit kan helpen bij de organisatie, het behouden van vrijwilligers en bezoekers en het creëren van meer draagvlak.

Voor wie is deze Impact Box?

Voor dorpsbewoners die een verbindende schakel zijn in hun dorp ('initiatiefnemer'). Ook iemand van buiten het dorp, of iemand die vanuit de zorg deze rol op zich neemt kan baat hebben bij deze Impact Box.

Hoe gebruikt u deze Impact Box?

U kiest zelf welke onderdelen voor u relevant en haalbaar zijn om in te zetten. Het gebruik is vrijwillig en naar behoefte. De vragen in de lijsten spreken voor zich. Wilt u een toelichting op de vragen of meer lezen over de betekenis van de antwoorden, leest dan vooral **het hoofdstuk 'Wat meet 'de Kracht van Naoberschap'**.

Leeswijzer

Deze Impact Box bevat verschillende vragenlijsten. Elke vragenlijst bevat **een toelichting** voor u als initiatiefnemer. Hierin staat uitgelegd wat het nut is van de vragenlijst en hoe u hem kunt gebruiken.

Elke vragenlijst start met een **brief**. Deze brief geeft u bij de vragenlijst als u hem laat invullen door dorpsbewoners. U kunt de vragen ook zelf stellen in gesprek met de dorpsbewoner. Gebruik de brief dan als inleiding bij de vragen die u wilt stellen.

Er zijn verschillende **lijsten**:

- Turflijsten voor hulpvragen en voor activiteiten. U kunt deze lijst het hele jaar bijhouden, of aan het eind van het jaar een schatting maken op het impactformulier.
- Het impactformulier 'de Kracht van Naoberschap'
- Een vragenlijst voor dorpsbewoners met een hulpvraag
- Een vragenlijst voor bezoekers van activiteiten.
- Een vragenlijst voor vrijwilligers.

De **Impact Box** zelf kunt u gebruiken als u dorpsbewoners de vragenlijsten wilt laten inleveren.

We wensen u veel positieve impact toe!

Vriendelijke groeten

Kyra Luijters & Margreet Boersma

(Lectoraat Duurzaam Financien en Ondernemen, Hanzehogeschool)

De Kracht van **Naoberschap**

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoud en leeswijzer	5
Deel 1. Turflijsten	9
Waarom gebruiken?.....	9
Hoe gebruikt u de Turflijsten voor Hulpvragen en voor Activiteiten?	9
Turflijst Hulpvragen	11
Turflijst Activiteiten	15
Deel 2. Het impactformulier ‘De Kracht van Naoberschap’	19
Waarom gebruiken?.....	19
Hoe gebruikt u het impactformulier?	19
Impactformulier ‘de Kracht van Naoberschap’	21
Deel 3. Vragenlijst voor dorpsbewoners met een hulpvraag.	25
Waarom gebruiken?.....	25
Hoe gebruikt u de vragenlijst voor dorpsbewoners met een hulpvraag?	25
VRAGENLIJST VOOR DORPSBEWONERS MET EEN HULPVRAAG	27
Deel 4. vragenlijst voor bezoekers van activiteiten	35
Waarom gebruiken?.....	35
Hoe gebruikt u de vragenlijst voor bezoekers van activiteiten?	35
VRAGENLIJST VOOR BEZOEKERS VAN ACTIVITEITEN	37
Deel 5. Vragenlijst voor vrijwilligers	43
Waarom gebruiken?.....	43
Hoe gebruikt u de vragenlijst voor vrijwilligers?.....	43
VRAGENLIJST VOOR VRIJWILLIGERS	45
Deel 6. Wat meet ‘de Kracht van Naoberschap’?	51
Toelichting op de vragen en feedback op antwoorden	52
IMPACTFORMULIER ‘DE KRACHT VAN NAOBERSCHAP’	52
DE VRAGENLIJST VOOR DORPSBEWONERS MET EEN HULPVRAAG	55
EEN VRAGENLIJST VOOR BEZOEKERS VAN ACTIVITEITEN.....	57
EEN VRAGENLIJST VOOR VRIJWILLIGERS.	58
Meer lezen?	61
Bijlage 1. Een voorbeeldweergave van impact	63
Colofon	64

De Kracht van Naoberschap

De Kracht van Naoberschap

Deel 1. Turflijsten

Waarom gebruiken?

De turflijsten helpen om zicht te krijgen op de hulp en activiteiten binnen een bepaalde periode.

Hoe gebruikt u de Turflijsten voor Hulpvragen en voor Activiteiten?

- ❖ Spreek af wie welk onderdeel bijhoudt.
- ❖ Kies een vast moment waarop u iets noteert, bijvoorbeeld op het moment dat een dorpsbewoner hulp vraagt, óf op de datum van de activiteit.
- ❖ Kopieer de Turflijsten en het formulier 'categorieën' om ze periodiek te kunnen gebruiken.
- ❖ Hang de Turflijst op de plek waar u meestal bent als u iets te noteren heeft.
- ❖ Bepaal ook de periode waarvoor u dit gaat bijhouden (bijvoorbeeld voor een jaar).

De Kracht van Naoberschap

De Kracht van Naoberschap

Turflijst Hulpvragen

Dit wordt bijgehouden door: _____

Tot en met deze dag: _____

Datum:	Hulp bij...*	Hulp geboden? (ja/nee)	Evaluatie op (datum)
Is de tabel vol? Prachtig! <i>Zie ommezijde om verder te gaan.</i>			

* past de hulp in één van de categorieën? Zo ja, noteer het nummer. Omschrijf de hulpvraag indien nodig.

De Kracht van Naoberschap

Turflijst Hulpvragen

Dit wordt bijgehouden door: _____

Tot en met deze dag: _____

Datum:	Hulp bij...*	Hulp geboden? (ja/nee)	Evaluatie op (datum)

* past de hulp in één van de categorieën? Zo ja, noteer het nummer. Omschrijf de hulpvraag indien nodig.

De Kracht van Naoberschap

Hulpvragen in categorieën.

In welke categorie past de hulpvraag? Er zijn **enkele hulpvragen** (bijv. 1 tot en met 9) en **meervoudige hulpvragen**.

Meervoudige hulpvragen zijn vragen waarbij dorpsbewoners, bijvoorbeeld door een ongeluk, tijdelijk meerdere hulpvragen tegelijk hebben. De vraag kan ook beginnen als enkele hulpvraag, en later meervoudig worden. Met het cijfer '10' kunt u aangeven dat er een meervoudige hulpvraag was. Eventueel gebruikt u de categorieën om aan te geven waarmee is geholpen.

1. Vraag naar een maatje (bv. bezoekmaatje, wandelmaatje, etc)
2. Vervoer (bv. naar ziekenhuis, supermarkt, etc)
3. Hulp bij digitale problemen (bv. functies van computer, tablet, smartphone, etc)
4. Incidentele hulp in het huishouden (bv. lamp vervangen, problemen met TV of huishoudelijke apparaten)
5. Hulp bij persoonlijke zorg (huishouden, huisdieren, eten, etc.)
6. Hulp bij het verbinden met formele zorg (zoals thuiszorg, psychologische zorg, huisarts, etc.)
7. Hulp bij tuinonderhoud (kleine klusjes in de tuin)
8. Hulp bij de (online) administratie: afsluiten van contracten (bv. zorgverzekering)
9. Hulp bij het (online) vinden van professionele diensten (schilders, hoveniers, advocaten, etc.)
10. Organiseren van meervoudige hulpvraag, namelijk.... (licht toe, en noteer het *aantal* dorpsbewoners dat hielp)

De Kracht van Naoberschap

De Kracht van Naoberschap

Turflijst Activiteiten

Dit wordt bijgehouden door: _____

Tot en met deze dag: _____

Activiteit om dorpsbewoners met elkaar te verbinden*	Vind plaats op (datum)	Aantal bezoekers:	Evaluatie op (datum)
Is de tabel vol? Prachtig! <i>Zie ommezijde om verder te gaan.</i>			

* past de activiteit in één van de categorieën? Omschrijf de activiteit indien nodig

De Kracht van Naoberschap

Turflijst Activiteiten

Dit wordt bijgehouden door: _____

Tot en met deze dag: _____

Activiteit om dorpsbewoners met elkaar te verbinden*	Vind plaats op (datum)	Aantal bezoekers:	Evaluatie op (datum)

* past de activiteit in één van de categorieën? Omschrijf de activiteit indien nodig.

De Kracht van Naoberschap

Activiteiten in categorieën.

In welke categorie past de activiteit? Soms past een activiteit in meerdere categorieën, noteer dan meerdere nummers.

11. Koffie-ochtenden
12. Spelletjesmiddagen
13. Samen eten
14. Maatjes-project (bijv. om het aantal contactmomenten van dorpsbewoners te vergroten)
15. Activiteiten ter bevordering van de zelfredzaamheid (zoals een computercursus)
16. Activiteiten ter bevordering van een gezonde leefstijl (zoals gym)
17. Activiteiten voor speciale doelgroepen, zoals middelbare scholieren, basisschoolleerlingen, nieuwkomers, ouderen

De Kracht van **Naoberschap**

Deel 2. Het impactformulier 'De Kracht van Naoberschap'

Waarom gebruiken?

Het impactformulier helpt om zicht te krijgen op de omvang en effecten van geboden hulp en activiteiten.

Hoe gebruikt u het impactformulier?

- ❖ Het impactformulier gebruikt u samen met de turflijsten en evaluatieformulieren.
- ❖ Spreek af hoe u het impactformulier wilt gebruiken, bijvoorbeeld één keer per jaar.
- ❖ Plan een moment waarop de initiatiefnemers hun turflijsten meenemen en samen het impactformulier gaan invullen.
- ❖ Kopieer het impactformulier om hem periodiek te kunnen invullen.

De Kracht van **Naoberschap**

De Kracht van Naoberschap

Impactformulier 'de Kracht van Naoberschap'

Initiatiefnemer(s):

Voor welke periode vult u deze vragenlijst in?

Startdatum: _____ Einddatum: _____

1. Heeft u zicht op de behoeften van dorpsbewoners?

- Ja, ga door naar vraag 2
- Nee, ga door naar vraag 3

2. Hoe heeft u hier zicht op gekregen? Licht toe.

---

3. Verbindt u dorpsbewoners aan vrijwilligers?

Toelichting: Worden dorpsbewoners met een hulpvraag aan andere dorpsbewoners gekoppeld?

- Ja, ga verder met vraag 4.
- Nee, ga verder met vraag 6.

4. Hoeveel hulpvragen heeft u gekregen? _____ hulpvragen

De Kracht van Naoberschap

5. Geef per categorie aan of én hoeveel hulpvragen er waren en hoeveel hulpvragen zijn beantwoord. Geef ook aan of hulpvragen zijn geëvalueerd (noem de datum).

	Aantal:	Hulp geboden?	Evaluatie met:	
		Aantal:	Hulpvrager (aantal)	Vrijwilliger (aantal)
1. Vraag naar een maatje				
2. Vervoer				
3. Hulp bij digitale problemen				
4. Incidentele hulp in het huishouden				
5. Hulp bij persoonlijke zorg				
6. Hulp bij het verbinden met formele zorg				
7. Hulp bij tuinonderhoud				
8. Hulp bij de (online) administratie: afsluiten van contracten				
9. Hulp bij het (online) vinden van professionele diensten				
10. Organiseren van meervoudige hulpvraag				
<i>Overige hulpvragen</i>				

6. Verbindt u dorpsbewoners en Sociaal Domein (WMO, jeugdhulp, thuiszorg, welzijn)?

- Ja
- Nee

7. Verbindt u dorpsbewoners en Medisch Domein (huisarts, wijkverpleegkundige, ziekenhuis, etc)?

- Ja
- Nee

De Kracht van Naoberschap

8. Verbindt u dorpsbewoners en Overheid (bijv. verkrijgen informatie of contact)?

- Ja
- Nee

9. Verbindt u dorpsbewoners aan elkaar (sociale activiteiten)? Toelichting: organiseert u activiteiten waar dorpsbewoners elkaar kunnen ontmoeten?

- Ja, ga door naar vraag 10
- Nee

10. Welke activiteiten zijn er georganiseerd om dorpsbewoners met elkaar te verbinden?

Toelichting: soms passen activiteiten in meerdere categorieën. Kies voor het overzicht de categorie die het méést passend is óf maak een eigen categorie.

	Aantal:	Aantal bezoekers (meestal)?	Evaluatie met:	
			Bezoekers (aantal)	Vrijwilliger (aantal)
1. Koffie-ochtenden				
2. Spelletjesmiddagen				
3. Samen eten				
4. Maatjes-project				
5. Activiteiten ter bevordering van de zelfredzaamheid				
6. Activiteiten ter bevordering van een gezonde leefstijl				
7. Activiteiten voor speciale doelgroepen				
<i>Overige activiteiten</i>				

De Kracht van Naoberschap

Deel 3. Vragenlijst voor dorpsbewoners met een hulpvraag.

Waarom gebruiken?

De vragenlijst kan helpen om het *belang* van de hulp *zichtbaar* te maken. Vooral als u de vragenlijst bij ongeveer twee-derde van alle hulpvragen laat invullen, krijgt u een prachtig beeld van het belang van de geboden hulp.

De vragen kunnen ook helpen om te bepalen of de hulp bevalt. Vooral als u óók de 'vragenlijst voor vrijwilligers' laat invullen. Hulp bieden en krijgen kan heel waardevol zijn. Soms is dat *niet* vanzelfsprekend: Het kan ook lastig zijn. Een gesprek over de uitkomsten van de vragenlijsten kan dan een ingang zijn om méér gewenste hulp te geven/ bieden.

Hoe gebruikt u de vragenlijst voor dorpsbewoners met een hulpvraag?

U kunt de vragenlijst meegeven en door de dorpsbewoner zelf laten invullen. U kunt de vragen ook stellen in een gesprek. De hulpbieder kan de vragen soms beter niet stellen. Het kan dan lastig zijn voor de dorpsbewoner om eerlijk antwoord te geven.

De vragenlijst op de volgende pagina kunt u zo vaak kopiëren als nodig is.

Tips voor een bruikbare antwoorden:

- ❖ **Kopieer** de **vragenlijst** in **kleur**.
- ❖ **Persoonlijke adressering**: Vul de naam van de dorpsbewoner in, evenals uw eigen naam. Mensen zullen dan méér meewerken.
- ❖ **Inleveren**: Zeg duidelijk waar de dorpsbewoner de vragenlijst weer kan inleveren.
- ❖ **Herinnering**: Vraag 'of het lukt' als de vragenlijst niet retour komt. Misschien heeft de dorpsbewoner hulp nodig, of een herinnering, of er is iets onduidelijk.
- ❖ **Timing**: Geef de vragenlijst direct nadat de hulp is gegeven, of als de hulp structureel is, tijdens de hulp. Dat maakt de vragenlijst relevanter, waardoor de dorpsbewoner hem eerder zal invullen en de vragen beter kan beantwoorden.

De Kracht van **Naoberschap**

VRAGENLIJST VOOR DORPSBEWONERS MET EEN HULPVRAAG

De Kracht van **Naoberschap**

De Kracht van Naoberschap

Beste _____

U krijgt deze vragenlijst omdat u ons om hulp hebt gevraagd. Graag lezen we wat de hulp voor u heeft betekend. Hiermee kunnen we onze meerwaarde beter zien, én laten zien aan bijvoorbeeld onze gemeente. Ook leren we graag van uw antwoorden, zodat we prettige hulp blijven bieden en aansluiten bij de behoeften van onze dorpsbewoners.

U hoeft uw naam niet op te schrijven. Ook al weten wij wie de vragenlijst invult, uw antwoorden blijven anoniem. Invullen duurt ongeveer 15 minuten.

Bedankt dat u ons helpt onze hulp te evalueren!

Heeft u vragen? Stel ze vooral! U kunt mij bereiken op: _____

Vriendelijke groeten,

_____

De Kracht van **Naoberschap**

De Kracht van Naoberschap

Algemene gegevens

Datum: dag: _____ maand: _____ Jaar: _____

Uw leeftijd: _____ jaar

Uw hulpvraag

Vraag 1. Waarom zocht u contact? Wat was er gebeurd?

Vraag 2. Waar heeft u om gevraagd?

Vraag 3. Welke hulp heeft u gekregen?

Vraag 4. Wat heeft deze hulp voor u betekend? Denk aan de positieve gevolgen van de hulp, of de mogelijke gevolgen als u deze hulp *niet* zou hebben gekregen.

De vragenlijst gaat verder aan de andere kant.

De Kracht van Naoberschap

Toelichting: in deze vragenlijst spreken we van 'hulp'. We bedoelen dan de hulp zoals u die net heeft beschreven. We willen graag weten wat de hulp voor u heeft betekent. Daarom stellen we een aantal vragen naar uw persoonlijke situatie en daarna over de mogelijke rol daarbij van de gekregen hulp. Kruis aan wat het meeste op u van toepassing is.

Eigen regie

Mensen willen graag zoveel mogelijk zelf doen en beslissen in hun leven. Zo kunnen zij doen wat nodig is voor een prettig leven. Dit heet 'eigen regie'.

Vraag 2a. Ervaart u eigen regie over uw leven?

nee, helemaal niet

nee, niet echt

tussenin

ja, een beetje

ja, helemaal

Soms kunnen naasten helpen om eigen regie te behouden of versterken.

Vraag 2b. Hielp de hulp u bij het behouden of versterken van de eigen regie?

nee, helemaal niet

nee, niet echt

tussenin

ja, een beetje

ja, helemaal

Vraag 2c. Als u weer een hulpvraag had, zou u die dan weer aan ons stellen?

nee, zeker niet

waarschijnlijk niet

weet ik nog niet

ja, misschien wel

ja, zeker!

De Kracht van Naoberschap

Kwaliteit van leven

De volgende aspecten gaan over kwaliteit van leven.

Vraag 1. Waar heeft de hulp aan bijgedragen?

Dit is de betekenis van de gezichtjes:

nee, helemaal niet

nee, niet echt

tussenin

ja, een beetje

ja, helemaal

Door de hulp ben ik nu meer tevreden met mijn ....

2. ...Lichamelijke gezondheid					
3. ...Geestelijke gezondheid (u voelt zich goed, zit 'lekker in uw vel')					
4. ...hoeveelheid sociale contacten (denk aan partner, familie, vrienden en mensen binnen het dorp)					
5. ... hoeveelheid sociale contactmomenten (bijvoorbeeld met partner, familie, vrienden en mensen binnen het dorp)					
6. ... verbondenheid tijdens sociale contactmomenten (bijvoorbeeld met partner, familie, vrienden en mensen uit het dorp)					
7. ... hoeveelheid activiteiten die bijdragen aan mijn gezondheid (bijv. wandelen, fietsen, gym, ...)					
8. ... hoeveelheid activiteiten die bijdragen aan ontspanning (bijv. lezen, puzzelen, ...)					
9. ... hoeveelheid sociale activiteiten (rummikub, sjoelen, of andere spelletjes, koffieochtenden, samen eten, dansclub, ...)					
10. .. nuttige bijdrage aan anderen					
11. ... woonomgeving					
12. ... beleving van mijn dorp als veilig (bijv. om in het donker naar buiten te gaan)					
13. ... het algemene gevoel dat mensen te vertrouwen zijn					

Dit is het einde van de vragenlijst. Bedankt voor het invullen!

De Kracht van **Naoberschap**

De Kracht van Naoberschap

Deel 4. vragenlijst voor bezoekers van activiteiten

Waarom gebruiken?

De vragenlijst helpt om de ervaring van de activiteit én de impact op dorpsbewoners zichtbaar te maken.

Hoe gebruikt u de vragenlijst voor bezoekers van activiteiten?

De 'vragenlijst voor bezoekers van activiteiten' kunt u in laten vullen na afloop van een activiteit die u heeft georganiseerd. U kunt de Impact Box gebruiken om de vragenlijsten anoniem in te laten leveren.

Bij kleinschalige activiteiten met een handjevol bezoekers is het belangrijk dat alle bezoekers de vragenlijst invullen. U kunt er ook voor kiezen om bezoekers de vragen tijdens een gesprek te stellen. Soms vinden mensen het lastig om eerlijk te zijn. Ze kunnen dan zeggen wat u wilt horen ('sociale wenselijkheid'). U kunt ervoor kiezen om iemand anders dan de organisator de vragen te laten stellen. Benadrukken dat u open staat voor positieve én negatieve feedback helpt soms ook.

Bij activiteiten met tientallen bezoekers krijgt u een prachtig beeld als ongeveer twee-derde van de bezoekers de vragenlijst willen invullen.

Voor een jaarevaluatie is het handig om alle activiteiten te evalueren. Bij regelmatig terugkerende activiteiten kunt u zowel frequente, minder frequente als eenmalige bezoekers benaderen. Bevraag bezoekers één keer per activiteit.

U kunt de vragenlijst ook gebruiken om activiteiten te evalueren. U kunt dit dan meerdere keren doen, bijvoorbeeld bij nieuwe of aangepaste activiteiten. Dat kan dan natuurlijk wel meerdere keren per bezoeker.

De vragenlijst kunt u kopiëren zo vaak als nodig is.

Zie ommezijde voor 'tips voor een goede respons'.

Tips voor een goede respons:

- ❖ **Kopieer** de **vragenlijst** in **kleur**.
- ❖ *Persoonlijke adressering*: Vul de activiteit vóóraf in, evenals uw eigen naam in de introductiebrief. Een persoonlijke vragenlijst vullen mensen sneller in.
- ❖ *Introductie*: Kondig aan dat u een vragenlijst gaat uitdelen. U kunt vertellen wat er in de inleidende brief staat.
- ❖ *Inleveren*: Vermeldt dat de bezoekers de vragenlijst direct weer kunnen inleveren in de impact box, of help bij het invullen.
- ❖ *Herinnering*: Vraag of het lukt als de vragenlijst niet retour komt. Misschien heeft de dorpsbewoner hulp nodig, of het lukt niet zo goed. Of je krijgt de redenen te horen waarom mensen geen zin hebben om mee te werken.
- ❖ *Timing*: Geef de vragenlijst direct nadat de activiteit is afgerond. Dat maakt de vragenlijst relevanter, waardoor de dorpsbewoner hem eerder zal invullen en de vragen beter kan beantwoorden.

Vragenlijst voor bezoekers van activiteiten

De Kracht van **Naoberschap**

De Kracht van Naoberschap

Beste _____

U krijgt deze vragenlijst omdat u een activiteit van ons hebt bezocht, namelijk

_____ op dag ____ maand _____ jaar_____.

Graag lezen we wat dit voor u heeft betekent. Hiermee kunnen we onze meerwaarde beter zien, én laten zien aan bijvoorbeeld onze gemeente. Ook leren we graag van uw antwoorden, zodat we leuke activiteiten kunnen blijven bieden en aansluiten bij de behoeften van onze dorpsbewoners.

U hoeft uw naam niet op te schrijven. Uw antwoorden blijven anoniem voor onze jaarlijkse rapportage en naar de gemeente toe. Invullen duurt ongeveer 5 minuten.

Bedankt dat u ons helpt onze activiteiten te evalueren!

Heeft u vragen? Stel ze vooral! Ik ben graag beschikbaar voor vragen.

Vriendelijke groeten,

_____

De Kracht van Naoberschap

Algemene gegevens

Activiteit: _____

Datum: dag: _____ maand: _____ Jaar: _____

Uw leeftijd: _____ jaar

Dit is de betekenis van de gezichtjes:

nee, helemaal niet

nee, niet echt

tussenin

ja, een beetje

ja, helemaal

Vraag 1. Wilt u aangeven hoe u terugkijkt op de activiteit?

Kruis aan wat het meeste op u van toepassing is:

1. Ik vond het gezellig	
2. Ik voelde me thuis	
3. Ik hoorde erbij	
4. De andere mensen lieten mij zijn zoals ik ben	
5. Ik kom graag terug	

De volgende vragen gaan over het bezoeken van activiteiten van het dorps huis in het algemeen. Kruis aan wat het meeste op u van toepassing is.

6. Zo'n activiteit vind ik echt iets voor mij.	
7. Mijn omgeving vindt deze activiteit echt iets voor mij.	

8. Kost het u moeite om de activiteit te bezoeken?

Kruis aan wat het meeste op u van toepassing is.

nee, helemaal niet

nee, niet echt

tussenin

ja, een beetje

ja, helemaal

De vragenlijst gaat verder aan de andere kant.

De Kracht van Naoberschap

Kwaliteit van leven

De volgende aspecten gaan over kwaliteit van leven.

Aan welke aspecten heeft het bezoeken van de activiteit voor u bijgedragen?

Dit is de betekenis van de gezichtjes:

nee, helemaal niet

nee, niet echt

tussenin

ja, een beetje

ja, helemaal

Door de activiteit ben ik nu meer tevreden met mijn ....

2. ...Lichamelijke gezondheid					
3. ...Geestelijke gezondheid (u voelt zich goed, zit 'lekker in uw vel')					
4. ...hoeveelheid sociale contacten (denk aan partner, familie, vrienden en mensen binnen het dorp)					
5. ... hoeveelheid sociale contactmomenten (bijvoorbeeld met partner, familie, vrienden en mensen binnen het dorp)					
6. ... verbondenheid tijdens sociale contactmomenten (bijvoorbeeld met partner, familie, vrienden en mensen uit het dorp)					
7. ... hoeveelheid activiteiten die bijdragen aan mijn gezondheid (bijv. wandelen, fietsen, gym, ...)					
8. ... hoeveelheid activiteiten die bijdragen aan ontspanning (bijv. lezen, puzzelen, ...)					
9. ... hoeveelheid sociale activiteiten (rummikub, sjoelen, of andere spelletjes, koffie-ochtenden, samen eten, dansclub, ...)					
10. .. nuttige bijdrage aan anderen					
11. ... woonomgeving					
12. ... beleving van mijn dorp als veilig (bijv. om in het donker naar buiten te gaan)					
13. ... het algemene gevoel dat mensen te vertrouwen zijn					

Dit is het einde van de vragenlijst. Bedankt voor het invullen!

De Kracht van Naoberschap

Deel 5. Vragenlijst voor vrijwilligers

Waarom gebruiken?

Bij uw initiatieven kunt u waarschijnlijk niet zonder de inzet van vrijwilligers. U kunt deze vragenlijst gebruiken om bestaande vrijwilligers zolang mogelijk te behouden. De vragenlijst helpt om over de ervaring te praten. U kunt de ervaring ook gebruiken bij het werven van nieuwe vrijwilligers.

Daarnaast zijn vrijwilligers ook gewoon dorpsbewoners die u bereikt met uw initiatieven. Hen betrekken bij uw initiatieven kan voor henzelf belangrijke meerwaarde hebben.

Hoe gebruikt u de vragenlijst voor vrijwilligers?

De 'vragenlijst voor vrijwilligers' kunt u in laten vullen of gebruiken voor een gesprek met een vrijwilliger. U bepaalt wat u passend vindt. U kunt de Impact Box gebruiken om de vragenlijsten anoniem in te laten leveren.

Tips voor een goede respons:

- ❖ Benadruk dat u open staat voor positieve én negatieve feedback

Bij een schriftelijke afname:

- ❖ **Kopieer** de **vragenlijst** in **kleur**.
- ❖ *Persoonlijke adressering*: Vul de activiteit vóóraf in, evenals uw eigen naam in de introductiebrieven. Een persoonlijke vragenlijst vullen mensen sneller in.
- ❖ *Introductie*: Kondig aan dat u een vragenlijst gaat uitdelen. U kunt vertellen wat er in de inleidende brief staat.
- ❖ *Inleveren*: Vermeldt dat de bezoekers de vragenlijst direct weer kunnen inleveren in de impact box, of help bij het invullen.
- ❖ *Herinnering*: Vraag of het lukt als de vragenlijst niet retour komt. Misschien heeft de dorpsbewoner hulp nodig, of het lukt niet zo goed. Of je krijgt de redenen te horen waarom mensen geen zin hebben om mee te werken.
- ❖ *Timing*: Geef de vragenlijst direct nadat de activiteit is afgerond. Dat maakt de vragenlijst relevanter, waardoor de dorpsbewoner hem eerder zal invullen en de vragen beter kan beantwoorden.

De Kracht van **Naoberschap**

VRAGENLIJST VOOR VRIJWILLIGERS

De Kracht van **Naoberschap**

De Kracht van Naoberschap

Beste _____

U krijgt deze vragenlijst omdat u als vrijwilliger een dorpsbewoner heeft geholpen. Graag lezen we hoe dat is bevallen. We willen graag weten of het voor uzelf meerwaarde had om te helpen. Ook leren we graag van uw antwoorden, zodat we onze vrijwilligers zoveel mogelijk behouden. Uw antwoorden kunnen daarnaast handig zijn als we nieuwe vrijwilligers hebben. Tenslotte helpen uw antwoorden om onze meerwaarde beter te zien, én te laten zien aan bijvoorbeeld onze gemeente.

U hoeft uw naam niet op te schrijven. Ook al weten wij wie de vragenlijst invult, uw antwoorden blijven anoniem. Invullen duurt ongeveer 5 minuten.

Bedankt dat u ons helpt onze initiatieven te evalueren!

Heeft u vragen? Stel ze vooral! U kunt mij bereiken op: _____

Vriendelijke groeten,

De Kracht van **Naoberschap**

De Kracht van Naoberschap

Algemene gegevens

Datum: dag: _____ maand: _____ Jaar: _____

Uw leeftijd: _____ jaar

Vraag 1. Waar heeft u een dorpsbewoner bij geholpen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- Vraag naar een maatje (bv. bezoekmaatje, wandelmaatje, etc)
- Vervoer (bv. naar ziekenhuis, supermarkt, etc)
- Hulp bij digitale problemen
(bv. functies van computer, tablet, smartphone, etc)
- Incidentele hulp in het huishouden
(bv. lamp vervangen, problemen met TV of huishoudelijke apparaten)
- Hulp bij persoonlijke zorg (huishouden, huisdieren, eten, etc.)
- Hulp bij het verbinden met formele zorg
(zoals thuiszorg, psychologische zorg, huisarts, etc.)
- Hulp bij tuinonderhoud (kleine klusjes in de tuin)
- Hulp bij de (online) administratie: afsluiten van contracten
(bv. zorgverzekering)
- Hulp bij het (online) vinden van professionele diensten
(schilders, hoveniers, advocaten, etc.)
- Anders, namelijk: _____

Vraag 2. Voelde u zich op uw gemak bij het bieden van de hulp?

nee, helemaal niet

nee, niet echt

tussenin

ja, een beetje

ja, helemaal

Vraag 3. Als u weer gevraagd wordt om te helpen, wilt u dat dan?

nee, zeker niet

waarschijnlijk niet

weet ik nog niet

ja, misschien wel

ja, zeker!

De vragenlijst gaat verder aan de andere kant.

De Kracht van Naoberschap

Kwaliteit van leven

Vraag 4. Wat heeft het voor u betekend om hulp te bieden?

Dit is de betekenis van de gezichtjes bij de vragen in de tabel.

nee, helemaal niet

nee, niet echt

tussenin

ja, een beetje

ja, helemaal

Door hulp te bieden ben ik nu meer tevreden met mijn ....

1. ...Lichamelijke gezondheid					
2. ...Geestelijke gezondheid (u voelt zich goed, zit 'lekker in uw vel')					
3. ...hoeveelheid sociale contacten (denk aan partner, familie, vrienden en mensen binnen het dorp)					
4. ... hoeveelheid sociale contactmomenten (bijvoorbeeld met partner, familie, vrienden en mensen binnen het dorp)					
5. ... verbondenheid tijdens sociale contactmomenten (bijvoorbeeld met partner, familie, vrienden en mensen uit het dorp)					
6. ... hoeveelheid activiteiten die bijdragen aan mijn gezondheid (bijv. wandelen, fietsen, gym, ...)					
7. ... hoeveelheid activiteiten die bijdragen aan ontspanning (bijv. lezen, puzzelen, ...)					
8. ... hoeveelheid sociale activiteiten (rummikub, sjoelen, of andere spelletjes, koffieochtenden, samen eten, dansclub, ...)					
9. ... nuttige bijdrage aan anderen					
10. ... woonomgeving					
11. ... beleving van mijn dorp als veilig (bijv. om in het donker naar buiten te gaan)					
12. ... het algemene gevoel dat mensen te vertrouwen zijn					

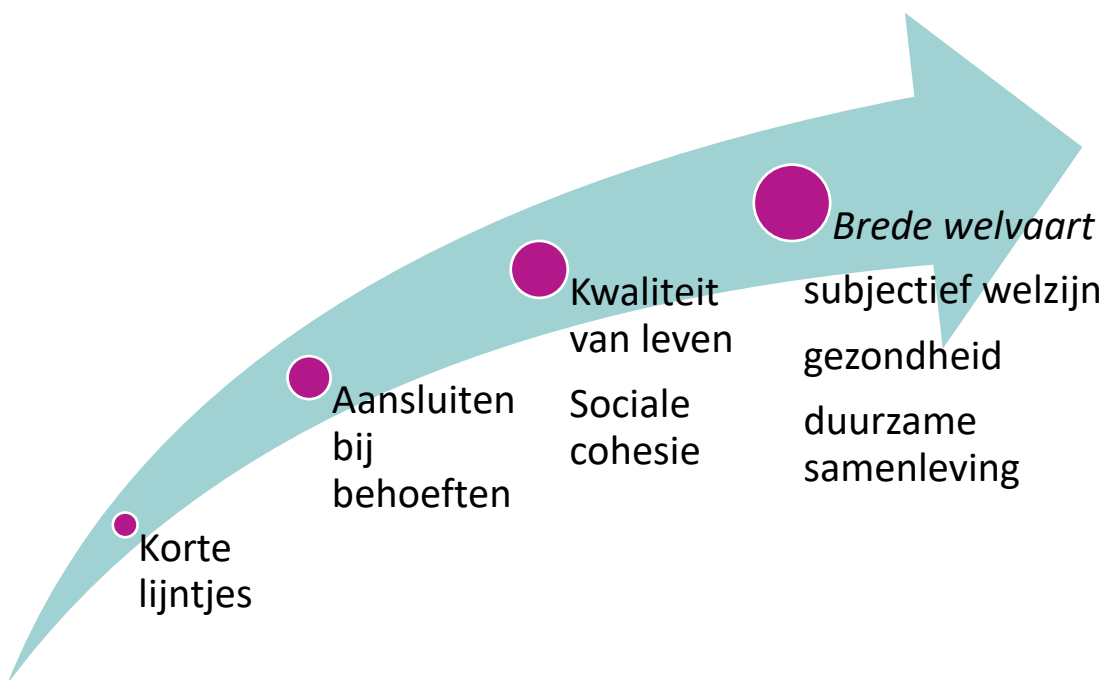
Dit is het einde van de vragenlijst. Bedankt voor het invullen!

Deel 6. Wat meet 'de Kracht van Naoberschap'?

De gemeente Midden-Drenthe 'bruist van initiatieven in de dorpen', zo staat te lezen in het programmaplan sociaal beleid (2020). Welke effecten hebben deze initiatieven en wat kunnen we daarvan leren? D e vraag was de aanleiding om in gesprek te gaan met drie dorpen vol initiatieven.

In gesprek met vrijwilligers, professionals  n bezoekers en gestaafd aan wetenschappelijk onderzoek is in kaart gebracht wat de effecten zijn van de initiatieven. Ook is achterhaald via welk proces die effecten worden behaald. Dit is het resultaat. zie Figuur 1.

Figuur 1. Brede Welvaart en de Kracht van Naoberschap

- Door korte lijntjes te leggen tussen bewoners onderling zijn behoeften van bewoners bekend.
- Doordat behoeften van bewoners bekend zijn, sluiten activiteiten aan bij hun behoeften. Dit vergroot de kwaliteit van leven van dorpsbewoners.
- Door korte lijntjes is hulp vragen en bieden makkelijker. Hierdoor is formele zorg soms niet nodig. Dorpsbewoners vergroten hun samenredzaamheid. Dorpsbewoners behouden hun eigen regie. Eigen regie draagt  ok bij aan de kwaliteit van leven.
- Door  ok korte lijntjes te leggen met instanties binnen het sociaal en medisch domein  n met de overheid kan tijdig formele hulp worden ingeschakeld als het toch nodig is. Als hulp niet meer nodig is, kan dat snel weer worden afgebouwd.
- Zo zorgen korte lijntjes voor m er kwaliteit van leven, sociale cohesie en vertrouwen in elkaar.

Daarmee dragen dorpen bij aan drie van acht thema's van 'brede welvaart' nu  n later. 'Brede Welvaart' is een streven van 65 landen die daarover een gemeenschappelijke taal en visie hebben

De Kracht van Naoberschap

afgesproken (Monitor Brede Welvaart, 2021). Het CBS zegt hierover (CBS, 2022): ‘Brede welvaart wordt door velen gezien als een concept dat een beter perspectief biedt op de stand van zaken van de samenleving en de kwaliteit van het leven dan de gebruikelijke kernindicatoren, zoals het Bruto Binnenlands Product.’ Dit is de definitie van Brede Welvaart:

“Brede welvaart betreft de kwaliteit van leven in het hier en nu en de mate waarin deze al dan niet ten kosten gaat van die van latere generaties en/of van die van mensen elders in de wereld”

De drie thema’s waar dorpsinitiatieven aan bijdragen zijn:

1. Subjectief Welzijn: de mate waarin mensen tevreden zijn met hun leven, in welke mate zij regie ervaren over hun leven en persoonlijk welzijn.
2. Gezondheid: de daadwerkelijke als ervaren gezondheid
3. Samenleven: een samenleving waarin iedereen kan deelnemen en waarin mensen kunnen vertrouwen op elkaar en op instituties. Ook de omvang en kwaliteit van sociale contacten en daarmee de mate waarin mensen kunnen deelnemen aan de maatschappij, zijn belangrijk welzijnsaspecten.

De Impact Box ‘de Kracht van Naoberschap’ meet deze indicatoren van brede welvaart voor uw dorpsinitiatief. Het meten van de impact van initiatieven kan daarmee *uw* bijdrage aan brede welvaart laten zien. Door de Impact Box te gebruiken heeft u dus belangrijke informatie in handen om de waarde van uw initiatieven te laten zien. Doordat ‘de Kracht van Naoberschap’ daarnaast óók het proces meet waarmee effecten behaald kunnen worden, kunt u de Impact Box ook gebruiken om de impact gericht te vergroten.

Toelichting op de vragen en feedback op antwoorden

Nu volgt een toelichting per vragenlijst. Wat werd er gemeten en waarom? Deze toelichting kan u helpen om de resultaten te duiden. Ook wordt het belang aangestipt van resultaten, door resultaten te koppelen aan indirecte effecten die uit de literatuur bekend zijn.

DEEL 2. IMPACTFORMULIER ‘DE KRACHT VAN NAOBERSCHAP’

Vraag 1. Heeft u zicht op de behoeften van dorpsbewoners?

Toelichting en feedback: Weten wat de behoeften van dorpsbewoners zijn, maakt dat

- U beter weet wie er als vrijwilliger wil bijdragen en waarmee, wie er hulp nodig heeft en welke activiteiten u kunt organiseren.
- U wellicht zelfs vroegtijdig zorgproblemen ziet. Dit kan er bij ouderen voor zorgen dat zij langer thuis kunnen wonen, minder vaak opgenomen worden in het ziekenhuis en langer blijven leven (Bannenbergh, et al., 2018).

U kunt in gesprek gaan met dorpsbewoners om zicht te krijgen op hun behoeften. Sommige initiatiefnemers doen interviews per persoon, anderen per straat, of per wijk. U kunt ook een informatieavond organiseren. Het helpt om aan te geven dat dorpsbewoners ná het bezoeken van de avond nergens aan vast zitten.

De Kracht van Naoberschap

Om zicht te krijgen op behoeften, kunt u de pijlers van kwaliteit van leven uitvragen (zie de vragenlijsten voor bezoekers van activiteiten en dorpsbewoners met een hulpvraag) en voorbeelden geven van hulp en activiteiten die u kunt bieden. U kunt dorpsbewoners dan vragen of ze zouden willen komen. Of mensen daadwerkelijk komen hangt af van drie dingen: 1) of het ze leuk lijkt, 2) wat anderen ervan vinden (bijvoorbeeld 'leuk', of juist 'niks voor jou') en 3) of ze de mogelijkheid hebben om te komen (bijv. slecht ter been).

Tenslotte: soms bedenken mensen pas iets als ze weer thuis zijn. Achteraf contact kunnen opnemen kan dan zomaar alsnog nuttige informatie opleveren.

Vraag 2. Hoe heeft u hier zicht op gekregen?

Toelichting en feedback:

De toelichting op vraag 1 komt uit de gesprekken met de drie dorpen die meewerkten aan deze Impact Box. In kaart brengen van de behoeften bleek ook veel moeite te kosten. Uw antwoord op vraag 2 kan helpend zijn voor initiatiefnemers in andere dorpen! Door hierover in gesprek te gaan in een dorpenoverleg, met welzijnswerk of met de gemeente kunnen anderen hiervan leren. Het vastleggen van uw aanpak kan daarnaast heel handig zijn als iemand in uw dorp het stokje overneemt.

Vraag 3. Verbindt u dorpsbewoners en vrijwilligers?

Vraag 6. Verbindt u dorpsbewoners en Sociaal Domein?

Vraag 7. Verbindt u dorpsbewoners en Medisch Domein?

Vraag 7. Verbindt u dorpsbewoners en Overheid?

Vraag 8. Verbindt u dorpsbewoners aan elkaar?

Toelichting en feedback:

Deze vragen gaan over 'de korte lijntjes'. Het onderzoek 'evaluatie van de dorpsondersteuner' (2021) noemt dit ook wel 'de spin in het web'. Als u dorpsbewoners met één of meerdere partijen verbindt, dan heeft dat belangrijke impact. Als u dit nog niet doet, dan kunt u overwegen om met initiatiefnemers van andere dorpen of welzijnswerk hierover in gesprek te gaan om te kijken of u hierin stappen kunt zetten.

Initiatiefnemers met een breed netwerk 'weten wie ze waarvoor moeten vragen'. U kunt bijvoorbeeld denken aan het uitnodigen van een zorgmedewerker bij een koffie-ochtend, of de huisarts die informeel dorpsbewoners leert kennen. Er gebeurt van alles op dit gebied:

- Onderzoek (evaluatie van de dorpsondersteuner, 2021) laat zien dat door het verbinden van dorpsbewoners aan vrijwilligers en elkaar de werkdruk van bijvoorbeeld de huisarts kan verlagen. Als dorpsbewoners met weinig contacten hun zorgen kunnen delen met een vrijwilliger of dorpsbewoner, hoeven ze daarvoor niet altijd naar de huisarts. Zo worden zorgkosten bespaard.
- Het verbinden van dorpsbewoners met een hulpvraag aan vrijwilligers kan vrijwilligers helpen om méér sociale contacten te krijgen in het dorp (deze pilot én onderzoek van Ubels et al., 2019). Daarnaast is het volgens onderzoek een aspect van kwaliteit van leven om een nuttige bijdrage te kunnen leveren aan het leven van anderen (zie bijvoorbeeld Puts & Deeg, 2006).
- Één dorp dat betrokken was bij de ontwikkeling van de impactmeter gaf aan dat de zorgmedewerker bij de koffie-ochtend is. Hierdoor vinden cliënten het soms makkelijker om

De Kracht van Naoberschap

de stap naar het beëindigen van de zorg te zetten: 'Als ik toch nog een vraag heb zie ik je daar wel'. Tijdig op- en afschalen van zorg kan hogere kosten op termijn voorkomen.

- Ook voor initiatiefnemers en vrijwilligers zélf kan een kort lijntje met professionals prettig zijn. Soms is de grens tussen informele en formele zorg vaag. Het is belangrijk dat er dan informeel overleg kan zijn met een professional om die grens te bewaken.
- Ook huisartsen, welzijnsorganisaties en gemeenten kunnen profiteren van het netwerk in een dorp als de communicatie goed is.

Vraag 4. Hoeveel hulpvragen heeft u gekregen.

Vraag 5. Hoeveel hulpvragen zijn beantwoord is met hoeveel daarvan (hulpvragers en vrijwilligers) is geëvalueerd.

Vraag 10. Welke activiteiten zijn er georganiseerd om dorpsbewoners met elkaar te verbinden?

- **Hoeveel bezoekers waren er (meestal)**
- **Met hoeveel bezoekers en vrijwilligers is er geëvalueerd?**

Toelichting en feedback:

Als u de vragen naar aantallen kunt beantwoorden krijgt u zicht op uw 'bereik'. Een groter bereik is een groter effect. Dit hangt natuurlijk af van de grootte van het dorp en de groep voor wie u iets organiseerde. Als u daarnaast met véél dorpsbewoners heeft geëvalueerd, krijgt u een goed zicht op het effect dat u heeft bereikt. In deze Impact Box is een voorbeeld van een dashboard opgenomen om effecten zichtbaar te maken, zie Bijlage 1.

Vraag 11. Wat werkte goed bij deze activiteit (TOP)? Wat pakte minder goed uit en zou beter kunnen (TIP)? Toelichting: denk aan organisatie, voorbereiding, uitnodiging, samenwerking, werving, verwachtingen, etc.

Toelichting en feedback:

Een pil kan alleen werken als hij wordt ingenomen. Een activiteit die niet ging zoals gepland, kan een volgende keer nog steeds een waardevolle activiteit zijn voor het dorp. Een activiteit die naar wens uitpakte, kan waardevolle lessen bieden om een volgende keer *precies zo* te organiseren. Uw antwoord op vraag 11 kan helpend zijn voor andere initiatiefnemers in uw dorp, of initiatiefnemers in andere dorpen. Door hierover samen in gesprek te gaan, of tijdens een dorpenoverleg, met welzijnswerk of met de gemeente kunnen anderen hiervan leren. Het vastleggen van uw aanpak kan daarnaast heel handig zijn als iemand in uw dorp het stokje overneemt.

Tenslotte:

Wanneer u het impactformulier meerdere jaren gebruikt geven verschillen over tijd een mooi inzicht in de ontwikkeling van uw initiatieven en effecten.

De Kracht van Naoberschap

DEEL 3. DE VRAGENLIJST VOOR DORPSBEWONERS MET EEN HULPVRAAG

Uw hulpvraag

Vraag 1. Waarom zocht u contact? Wat was er gebeurd?

Vraag 2. Waar heeft u om gevraagd?

Vraag 3. Welke hulp heeft u gekregen?

Vraag 4. Wat heeft deze hulp voor u betekend? Denk aan de positieve gevolgen van de hulp, of de mogelijke gevolgen als u deze hulp *niet* zou hebben gekregen.

Toelichting en feedback:

Met deze open vragen kunt u over uw initiatief verhalen vertellen. Verhalen vertellen is een belangrijke manier om meer draagvlak te krijgen voor uw initiatief.

Vraag 4 is er ook omdat met uw initiatieven soms zorgkosten vermijd worden. Het betaalbaar houden van de zorg is tegenwoordig een belangrijk aandachtspunt, maar het precies in kaart brengen van kosten die zijn uitgespaard is een ingewikkeld en vaak minder precies proces. Als u hier meer zicht op krijgt dan zijn overheden daar zeker in geïnteresseerd. Onderzoekers ook!

U kunt denken aan kostenbesparingen binnen zowel WMO gelden (bijvoorbeeld minder inzet ambulante begeleiding), als ook gelden binnen de Zorgverzekeringswet (bijvoorbeeld inzet huisarts en GGZ) en WLZ (bijvoorbeeld wonen in verpleeghuis).

Als u hier meer over wilt weten, dan is “Proeftuin Ruwaard” uit 2018 een leestip (zie het **hoofdstuk ‘meer lezen?’**).

Vraag 2a. Ervaart u eigen regie over uw leven?

Mensen kunnen soms beter eigen regie houden als ze hulp krijgen.

Vraag 2b. Hielp de hulp u bij het behouden of versterken van de eigen regie?

Toelichting en feedback:

Ervaren eigen regie is een belangrijke indicator van Welzijn, volgens de Monitor Brede Welvaart van het CBS (2020). Het betekent dat iemand zich in staat voelt om zijn eigen leven te leiden, eigen keuzes te maken en dat iemand mee kan doen in de samenleving (Movisie, 2020). Mensen willen graag hun leven kunnen leiden op een manier die bij hen past.

Mensen die eigen regie ervaren kunnen beter omgaan met tegenslag, ervaren minder stress en voelen zich beter (Movisie, 2020). Hulp van mede dorpsbewoners kan bijdragen aan iemand eigen regie en daarmee aan iemands welzijn.

Op samenlevingsniveau is eigen regie ook belangrijk, omdat de kosten van verzorgingsstaat sterk gestegen zijn en eigen regie dit zou kunnen terugdringen.

Voor het ervaren van eigen regie is het belangrijk dat de hulp aansluit bij de mogelijkheden, wensen en voorkeuren van de hulpvrager. Als antwoorden op deze vragen dus positief zijn, dan is dat een belangrijk effect.

De Kracht van Naoberschap

Als een dorpsbewoner aangeeft dat de hulp niet hielp bij het behouden of versterken van de eigen regie, dan kan het goed zijn om daarover te praten: Hoe komt dat? Was er wel een klik tussen hulpvrager en hulpbieder of kan er wellicht iemand anders hulp bieden? Heeft een vrijwilliger teveel ingevuld voor de hulpvrager wat hij wilde of nodig had? Waar zat dat hem in?

Vraag 2c. Als u weer een hulpvraag had, zou u die dan weer aan ons stellen?

Toelichting en feedback:

Met deze vraag kunt u kijken of iemand tevreden is met hoe het ging. Veel 'nee' antwoorden kunnen reden zijn om eens te vragen hoe dat komt: er is winst te behalen voor het succes van het initiatief! Veel 'ja' antwoorden zijn een mooie aanleiding om te vragen wat je vooral precies zó moet blijven doen.

Kwaliteit van leven

Vraag 1. Waar heeft de hulp aan bijgedragen?

Door de hulp ben ik nu meer tevreden met mijn...

...lichamelijke gezondheid, hoeveelheid sociale contacten, hoeveelheid sociale contactmomenten, verbondenheid tijdens sociale contactmomenten, hoeveelheid activiteiten die bijdragen aan mijn gezondheid/ontspanning, hoeveelheid sociale activiteiten, een nuttige bijdrage aan anderen, woonomgeving en beleving van mijn dorp als veilig.

Toelichting en feedback:

Een bijdrage aan de kwaliteit van leven wordt door de dorpen in de pilot aangegeven als één van de belangrijkste doelen. Zo kan een maatjes project, zoals wandelen, leiden tot méér sociale contacten, méér verbondenheid tijdens sociale contactmomenten en een betere lichamelijke gezondheid.

U kunt de antwoorden gebruiken om uw impact zichtbaar te maken. Als dorpsbewoners geen effect zien, kan het goed zijn om te kijken hoe dat komt. Sloot het initiatief wel aan bij de behoefte? Ging er iets mis tijdens het initiatief?

Wat is kwaliteit van leven?

Mensen verwijzen vaak naar kwaliteit van leven en bedoelen dan iets anders. Uit gesprekken tijdens de pilot, én uit onderzoek van artsen Puts en Deeg (2006) hebben we bepaald wat het betekent. In deze Impact Box is kwaliteit van leven de combinatie van: (lichamelijke) gezondheid, geestelijk welzijn, sociale contacten, activiteiten en woning & omgeving.

De vragen sluiten óók aan bij zowel de landelijke als de regionale Monitor Brede Welvaart (CBS, 2020, 2022). In deze monitor komen terug: de eigen beleving van de (lichamelijke) gezondheid, de eigen beleving van de psychische gezondheid, het geregeld hebben (1 keer per week of vaker) van contact met familie, vrienden of buren, vrijwilligerswerk en het bieden van informele hulp.

De Kracht van Naoberschap

“Sociale samenhang is onontbeerlijk voor het goed functioneren van een samenleving. De sociale infrastructuur, zoals familieverbanden, burens, vrienden, verenigingen en hulp en ondersteuning, vormt hiervan de basis....Mensen moeten in staat zijn hieraan mee te doen, zodat ze zich deel van een groep kunnen voelen.”

...zegt de VN die duurzame ontwikkelingsdoelen hebben opgesteld (CBS, 2019). Nederland is één van de 193 landen die deze doelen nastreeft. Kunnen laten zien dat het initiatief hieraan bijdraagt is dus ook internationaal gezien een belangrijke bijdrage aan de samenleving.

Vervolg vraag 1. Door de hulp ben ik nu meer tevreden met mijn...
...algemene gevoel dat mensen te vertrouwen zijn.

Toelichting en feedback:

Deze vraag komt uit de Monitor Brede Welvaart. Gegeneraliseerd vertrouwen is belangrijk voor de sociale samenhang van een samenleving. Mensen zijn dan meer geneigd om samen te werken en hulp te bieden. Voor mensen is vertrouwen belangrijk om prettig te leven. Dat maakt het óók een belangrijk pijler van welvaart (CBS, 2020; FSP, 2021). In onze pilot bleken mensen door de initiatieven een fijn contact te hebben met mensen die je anders misschien niet spreekt. Door méér contact met mensen en het op respectvolle wijze uitwisselen van meningen kan het algemene gevoel van vertrouwen groeien. Het vertrouwen kan helaas ook afnemen als dit contact onprettig verloopt. Verschillen kunnen namelijk botsen. Ook kunnen mensen elkaars meningen negatief versterken ('polariseren'). Het kan zijn dat er uit de vragenlijst naar voren komt dat het contact niet altijd prettig verloopt. Het kan ook zijn dat sommige dorpsbewoners weinig vertrouwen hebben in andere mensen. Het is dan belangrijk om dit bespreekbaar te maken met dorpsbewoners. Als initiatiefnemer kun je dit ook bespreken met welzijnswerk.

DEEL 4. EEN VRAGENLIJST VOOR BEZOEKERS VAN ACTIVITEITEN.

Wilt u aangeven hoe u terugkijkt op de activiteit?

1. Ik vond het gezellig
2. Ik voelde me thuis
3. Ik hoorde erbij
4. De andere mensen lieten mij zijn zoals ik ben
5. Ik kom graag terug.

Toelichting en feedback:

Vraag 1 tot en met 5 zijn volgens de pilot belangrijke doelen bij activiteiten.

Vraag 2 tot en met 5 zijn vanuit onderzoek belangrijke pijlers van 'inclusie', oftewel 'Meedoen' volgens het concept 'Brede Welzijn'. Deze vragen brengen in kaart in hoeverre de activiteiten mensen het gevoel geven ergens bij te horen.

6. Zo'n activiteit vind ik echt iets voor mij
7. Mijn omgeving vindt deze activiteit echt iets voor mij
8. Kost het u moeite om de activiteit te bezoeken?

De Kracht van Naoberschap

Toelichting en feedback:

Deze vragen helpen om te kunnen bepalen of bezoekers weer zullen komen. Ook kunnen antwoorden een reden zijn om met bezoekers in gesprek te gaan.

De kans dat dorpsbewoners een activiteit wéér zullen bezoeken, hangt af van hun *mening* ten opzicht van de activiteit (vraag 6), de mening van belangrijke anderen (vraag 7) én de obstakels die zij misschien hebben om te komen (vraag 8). Deze vragen zijn afgeleid van de *theorie van gepland gedrag* (Ajzen, 2005), en blijken belangrijke voorspellers van gedrag. In de pilot bleken sommige bezoekers graag te komen als ze konden worden opgehaald. Als bezoekers moeten wennen aan het idee dat ze naar een dorpshuis gaan, omdat ze daar bepaalde negatieve ideeën bij hebben, dan kan het helpen om over die ideeën in gesprek te gaan.

Kwaliteit van leven

Waar heeft de activiteit aan bijgedragen?

Door de activiteit ben ik nu meer tevreden met mijn...

...lichamelijke gezondheid, hoeveelheid sociale contacten, hoeveelheid sociale contactmomenten, verbondenheid tijdens sociale contactmomenten, hoeveelheid activiteiten die bijdragen aan mijn gezondheid/ontspanning, hoeveelheid sociale activiteiten, een nuttige bijdrage aan anderen, woonomgeving en beleving van mijn dorp als veilig.

Toelichting en feedback: zie de toelichting bij 'een vragenlijst voor dorpsbewoners met een hulpvraag' op pagina 56.

Vraag 20. Door de activiteit ben ik nu meer tevreden met mijn...

...algemeen gevoel dat mensen te vertrouwen zijn.

Toelichting en feedback: zie de toelichting bij 'een vragenlijst voor dorpsbewoners met een hulpvraag' op pagina 57.

DEEL 5. EEN VRAGENLIJST VOOR VRIJWILLIGERS.

Vraag 1. Waar heeft u een dorpsbewoner bij geholpen?

Toelichting en feedback:

Met deze vraag kunt u de vragenlijsten voor vrijwilligers koppelen aan de turflijst en het impactformulier 'de Kracht van Naoberschap'.

Vraag 2. Voelde u zich op uw gemak bij het bieden van de hulp?

Toelichting en feedback:

Bij het verlenen van hulp door vrijwilligers is het belangrijk om in de gaten te houden of dit gebeurt binnen de eigen grenzen van de vrijwilliger. Niet alle vrijwilligers hebben een zorgachtergrond. "Een huis dat niet meer begaanbaar is vanwege de hoeveelheid rommel is geen klus voor een vrijwilliger. De billen van de buurman wassen al evenmin", aldus Smelik en Pijnenborg (2021). "Het is belangrijk dat de grenzen worden bewaakt van vrijwilligers en dat ze geen taken uitvoeren die bij professionals thuishoren". Vraag 2 verkent of het bieden van hulp paste binnen de grenzen van de hulpbieder.

De Kracht van Naoberschap

Vraag 3. Als u weer gevraagd wordt om te helpen, wilt u dat dan?

Toelichting en feedback:

Ook met deze vraag kunt u in de gaten houden of u deze vrijwilliger kunt behouden.

Vraag 4. Wat heeft het voor u betekend om hulp te bieden?

Door hulp te bieden ben ik nu meer tevreden met mijn...

...lichamelijke gezondheid, geestelijke gezondheid, hoeveelheid sociale contacten, hoeveelheid sociale contactmomenten, verbondenheid tijdens sociale contactmomenten, hoeveelheid activiteiten die bijdragen aan mijn gezondheid/ontspanning, hoeveelheid sociale activiteiten, een nuttige bijdrage aan anderen, woonomgeving, beleving van mijn dorp als veilig EN het algemene gevoel dat mensen te vertrouwen zijn.

Toelichting en feedback:

De vragen meten, net als de vragenlijst voor dorpsbewoners met een hulpvraag en bezoekers van activiteiten 'kwaliteit van leven', zie pagina 56.

Uit de pilot én ander onderzoek (evaluatie van de dorpsondersteuner, 2021) wordt de verwachting geuit dat de vraag naar vrijwilligers door krimp en vergrijzing steeds verder zal toenemen.

Vrijwilligers vinden het niet altijd makkelijk. Om ook in de toekomst hulpvragen te kunnen beantwoorden, is het belangrijk om vrijwilligers te behouden en nieuwe vrijwilligers te vinden. De vragen gaan daarom óók in op de motivatie van de vrijwilliger. Als er iets nodig is om de vrijwilliger gemotiveerd te houden kunt u een gesprek aangaan. U kunt hierbij rekening houden met de redenen waarom vrijwilligers doorgaans helpen (evaluatie van de dorpsondersteuner, 2021).

Vrijwilligers willen veelal bijdragen om een aantal redenen, namelijk:

- Vanuit een behoefte aan integratie in het dorp. De vragen naar 'sociale contacten', 'sociale contactmomenten', 'verbondenheid tijdens sociale contactmomenten', de 'hoeveelheid sociale activiteiten' en 'de woonomgeving' zijn daar onderdeel van.
- Vanuit een behoefte om een nuttige bijdrage aan anderen te leveren. Zie vraag 10.

Tenslotte helpen mensen vaak vanuit het besef dat de kans groter is dat zij in de (nabije) toekomst ook geholpen kunnen worden als zij hulpvragen hebben.

Tenslotte: U kunt de positieve effecten die uw vrijwilligers ervaren bij het bieden van hulp óók gebruiken om andere vrijwilligers te benaderen.

De Kracht van **Naoberschap**

De Kracht van Naoberschap

Meer lezen?

Ajzen, I. (2005). *Attitudes, Personality and Behavior*. Open University Press. Toegankelijk beschreven op [Theorie van gepland gedrag - Wikipedia](#).

Aletta Jacobs School of Public Health (2021). *Evaluatie van de dorpsondersteuner. White paper*. Geraadpleegd op 11 november 2021 van <https://www.rug.nl/aletta/docs/evaluatie-van-de-dorpsondersteuner.pdf>.

Bannenberg, et al. (2018). IN: Aletta Jacobs School of Public Health (2021). *Evaluatie van de dorpsondersteuner. White paper*. Geraadpleegd op 11 november 2021 van <https://www.rug.nl/aletta/docs/evaluatie-van-de-dorpsondersteuner.pdf>.

CBS (2022). *CBS werkt aan dashboard Monitor Brede Welvaart voor de gemeente Eindhoven*. Geraadpleegd op 13 februari 2022 van <https://www.cbs.nl/nl-nl/over-ons/innovatie/project/cbs-werkt-aan-dashboard-monitor-brede-welvaart-voor-de-gemeente-eindhoven>.

CBS (2019). *Monitor Brede Welvaart & Sustainable Development Goals*. Geraadpleegd op 29 januari 2022 van [De Sustainable Development Goals in de Nederlandse context - Monitor Brede Welvaart en de Sustainable Development Goals 2019 | | CBS](#).

FSP (2021). *Regionale monitor Brede Welvaart Zuidoost Friesland. Cijfers/Mensen/Inzicht*. Geraadpleegd op 29 januari 2022 van [FSP2021-04-Regionale-Monitor-Brede-Welvaart-Zuidoost-Friesland.pdf](#).

Movisie (2020). *Eigen regie: Wat weten we en waar staan we?* Geraadpleegd op 9 november 2021 van <https://www.movisie.nl/artikel/eigen-regie-wat-weten-we-waar-staan-we>.

Proeftuin Ruwaard (2018). *Rapportage Micro Analyses*. Geraadpleegd op 30 september 2021 van <https://www.proeftuinruwaard.nl/wp-content/uploads/sites/3/2018/09/Rapportage-Micro-analyses-2018-def.pdf>

Programmaplan Sociaal Beleid (2020). *Samenkracht en burgerparticipatie | begroting 2020*. Geraadpleegd op 11 november 2021 van <https://Middendrenthe.begroting-2020.nl>.

Puts, M.T.E. en Deeg, D.J.H. (2006). *Welke aspecten van kwaliteit van leven vinden kwetsbare ouderen zelf van belang?* *Bijblijven*, 22, 378-383. Doi: [:10.1007/bf03059970](https://doi.org/10.1007/bf03059970).

Smelik, J. en Pijnenborg, F. (2021). *De dorpsondersteuner. Verbindende schakel van de gemeenschap*. Uitgave van Nederland Zorgt voor Elkaar (NLZVE) en Vereniging Kleine Kernen Limburg (VKKL). Geraadpleegd op 14 februari 2022 van www.kvvl.nl.

Ook interessant:

Nederland Zorgt voor Elkaar. Landelijk netwerk van bewonersinitiatieven die zich bezighouden met welzijn, wonen en zorg. <https://www.nlzorgtvoorelkaar.nl/monitor+zorgzame+gemeenschappen+def/default.aspx>

Maex (2021). Een online platform dat inzicht biedt in initiatieven en sociale ondernemingen. <https://maex.nl/#/organizations/sdgs>.

De Kracht van **Naoberschap**

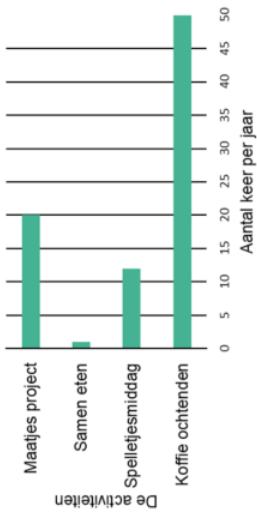
De Kracht van Naoberschap

Bijlage 1. Een voorbeeldweergave van impact

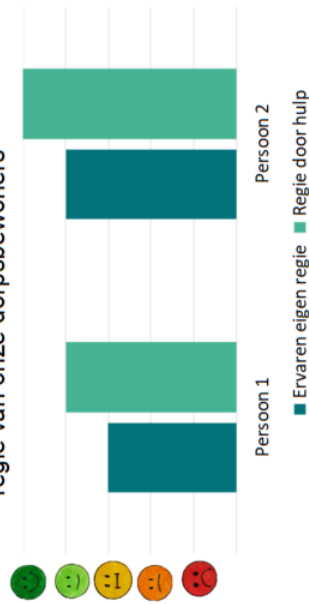
De kracht van Naoberschap in Drentseveen

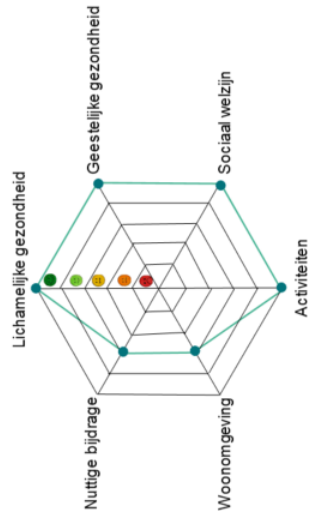
Welke activiteiten organiseerden we in 2021?

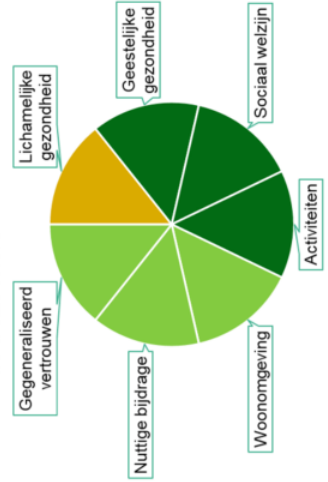
Het belang van onze hulp voor de eigen regie van onze dorpsbewoners

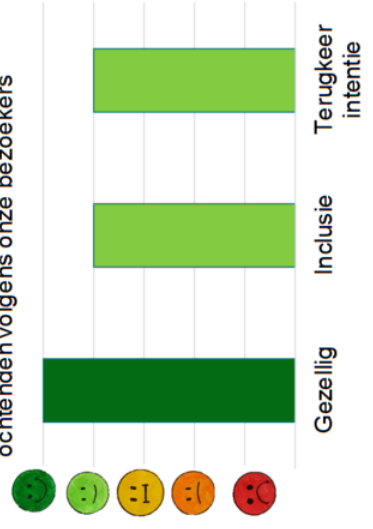
Het belang van onze hulp voor de kwaliteit van leven volgens dorpsbewoners met een hulpvraag

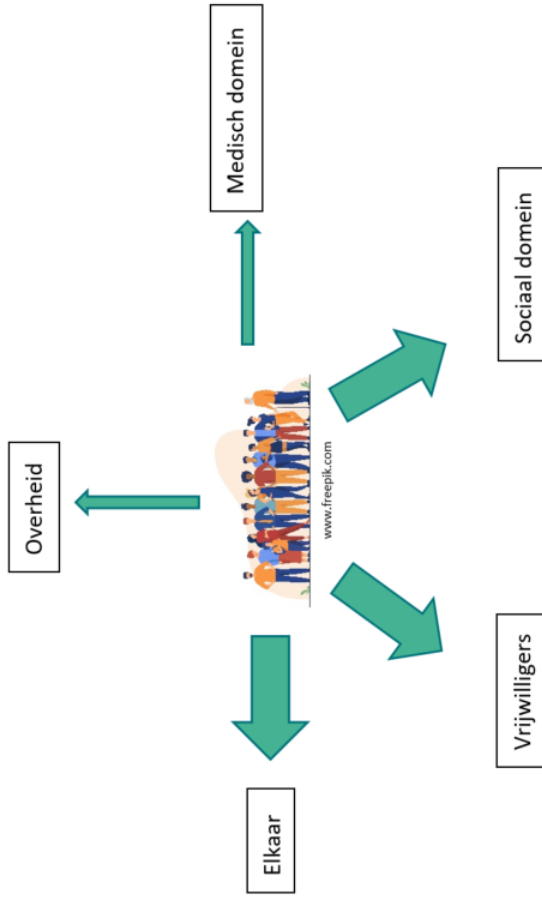
Het belang van onze koffie ochtenden volgens de bezoekers

Het belang van onze koffie ochtenden volgens onze bezoekers

Wij verbinden dorpsbewoners aan...

Colofon

**Deze Impact Box is ontwikkeld door de Hanzehogeschool Groningen,
lectoraat Duurzaam Financieren en Ondernemen**

(Kyra Luijters en Margreet Boersma)

in opdracht van Gemeente Midden- Drenthe

**in nauwe samenwerking met Welzijnswerk Midden-Drenthe, Cosis en
initiatiefnemers uit de dorpen Hooghalen, Westerbork en Witteveen**

Februari 2022

**BUURTHUIS
ANNIE LONDO**

cosis

**GEMEENTE
MIDDEN-DRENTHE**